

1 Verkiezingsprogramma 2026 - 2030 LochemGroen!

2 Inhoudsopgave

3	Inleiding	2
4	1. Wonen in een gezonde en verbonden gemeente	4
5	1.1 Betaalbaar wonen voor iedereen	4
6	1.2 Alle kernen veilig verbonden en bereikbaar	5
7	2. Biodiversiteit, landschap en klimaat	6
8	2.1 Biodiversiteit	6
9	2.2 Energie en klimaat	8
10	2.3 Een uniek landschap met verleden en toekomst	9
11	2.4 Een gezonde landbouw in het Achterhoekse landschap	10
12	2.5 Water	11
13	2.6 Bomen	11
14	2.7 Dieren	12
15	2.8 Schoner, rustiger en natuurlijker	13
16	3. Een levendige gemeente met sterke voorzieningen	13
17	3.1 Welzijn voor jong en oud	14
18	3.1 Sport en Cultuur voor verbinding en inspiratie	15
19	4. Een eerlijk, betrokken en luisterend bestuur	15
20	4.1 Inwoners denken en beslissen mee	16
21	4.2 Inclusief naoberschap	16
22	4.2 Een economie voor iedereen	17
23	Actiepunten per kern	19
24	Almen	19
25	Epse	19
26	Eefde	19
27	Laren	20
28	Lochem	20
29	Barchem & Zwiep	20
30	Harfsen	20
31		
32		

Inleiding

De gemeente Lochem ligt in een eeuwenoud cultuurlandschap met een rijke afwisseling van natuur, historie en kleinschalige woonkernen. De verbondenheid met het landschap leeft sterk onder de inwoners. Het Lochemse landschap is een bron van trots, die ook komt met verantwoordelijkheid. LochemGroen! brengt die verantwoordelijkheid naar de gemeenteraad. Dus geen kortetermijndenken, 'gewoontebelangen', of het recht van de sterkste, maar een open, eerlijke en groene politiek op basis van argumenten en inspraak.

LochemGroen! heeft de afgelopen jaren laten zien dat met durf, daadkracht en duidelijkheid de gemeente groener en gezonder wordt. Maar we hebben nog lang niet alles kunnen doen wat nodig is. In dit programma leest u hoe onze gemeente nog leefbaarder, gezonder en toekomstbestendiger kan. Zo zorgen we voor een gezonde leefomgeving waarvoor wij allemaal onze verantwoordelijkheid nemen: als ondernemer, consument en buurtgenoot. Wij durven te vertrouwen op elkaar en op onze lokale veerkracht.

Veel onderwerpen in ons programma zijn sterk met elkaar verweven en bekijken wij in samenhang. Wij zorgen voor betaalbaar wonen in een gezonde leefomgeving in een rijk cultureel landschap met goede voorzieningen voor jong en oud. Voor een Lochem waarin inwoners meedenken én meebeslissen en het gemeentebestuur iedereen betreft, actief de stillere stemmen opzoekt en opkomt voor diegenen die geen stem hebben. Waar de verbinding tussen stad en dorp wordt versterkt en de lokale economie en cultuur worden gestimuleerd. Een gemeente die investeert in een energieke- én energieneutrale toekomst, zodat ook volgende generaties trots kunnen zijn op hun mooie gemeente.

Wij kiezen voor eerlijke, evenwichtige verbetering in plaats van voor groei om de groei. Voor welzijn boven welvaart. Voor samenredzaamheid in plaats van alleen zelfredzaamheid. Wij kijken bij besluiten wat zij betekenen voor mens, dier en natuur, en houden rekening met de gevolgen voor de generaties na ons.

In dit verkiezingsprogramma leest u wat onze visie is en wat onze plannen voor de toekomst zijn.

[kadertekst]

Wat de gemeente Lochem bijzonder maakt:

- Een lappendeken van historische dorpskernen en een compacte stad, elk met een eigen karakter.
- Een coulisselandschap van weiden, hagen, beken, bossen en landgoederen, zoals verbeeld op de Achterhoekse vlag.
- Een sterke traditie van lokale initiatieven, gemeenschapszin en vrijwilligerswerk.
- Een grote waardering voor rust, ruimte en authenticiteit.
- Inwoners die bewust kiezen voor kwaliteit van leven in een groene omgeving met noaberschap.

Hoe LochemGroen! dit gaat versterken:

- Behoud, herstel en ontwikkeling van landschap, natuur en cultuurhistorie.
- Vergroten van de biodiversiteit voor een divers, veerkrachtig en gezond landschap.
- Beschermen en stimuleren van kleinere, grondgebonden boerenbedrijven en ontwikkeling van regeneratieve akkerbouw.
- Versterken van gemeenschappen in kernen en wijken door ontmoetingsplekken te creëren.
- Steun voor bewonersinitiatieven, culturele projecten en duurzame ondernemers.
- Woningoplossingen waardoor ouderen én jongeren hun plek vinden in onze gemeente.
- Betrekken van inwoners bij ruimtelijke keuzes om het unieke karakter van de gemeente Lochem beschermen.

[einde kadertekst]

1. Wonen in een gezonde en verbonden gemeente

Wij willen dat de inwoners van nu en de generaties na ons in een veerkrachtige en schone gemeente kunnen wonen. Onze dorpen, landgoederen en historische routes geven Lochem karakter en onze prachtige gemeente is rijk aan natuur. Maar dat is niet vanzelfsprekend - het vraagt om actief behoud en bovenal herstel. Wij zorgen voor meer leefruimte voor dieren en natuur en plaatsen onze belangen niet boven die van al het andere dat in onze gemeente leeft. Want wij erkennen dat onze belangen in wezen hetzelfde zijn: wij zijn deel van de natuur en wat goed is voor onze omgeving is goed voor ons - en voor de generaties na ons.

1.1 Betaalbaar wonen voor iedereen

LochemGroen! zorgt voor betaalbare woningen in een gemeente met goede voorzieningen in álle kernen. Het woningtekort in onze gemeente is het gevolg van jarenlang slecht woningbeleid. Huizen zijn er om in te wonen, niet om geld mee te verdienen. De gemiddelde leeftijd van inwoners in gemeente Lochem loopt op, en dat vereist creatieve oplossingen die samen leven en wonen nu én in de toekomst mogelijk maken. LochemGroen! wil zelf de regie pakken op de woningbouw. Daarom zetten we vol in op het creëren van betaalbare woningen, gebouwd volgens de meest duurzame standaarden. Water, natuur en landschap worden leidend bij ruimtelijke ordening.

Onze maatregelen:

- Wij kiezen voor volkshuisvesting in plaats van marktdenken. We pakken de regie terug: we bouwen voor mensen, niet voor rendement. Grond en woningen blijven zoveel mogelijk in publieke of coöperatieve handen, zodat betaalbaarheid en zeggenschap behouden blijven - nu en voor volgende generaties.
- LochemGroen! wil bij huisvesting voorrang geven aan mensen met lokale of maatschappelijke binding. Dat doen we door afspraken te maken met bouwers en ontwikkelaars en door maximaal gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden.
- Betaalbare koopwoningen blijven op lange termijn betaalbaar via anti-speculatiebeding (10 jaar) en zelfbewoningsplicht (minimaal 5 jaar). Bij woningbouwprojecten gaat maximaal 2% van de winst naar projectontwikkelaars.
- We gebruiken de instrumenten van de Wet goed verhuurderschap voor het reguleren van verhuur en tijdelijke huurbeperkingen. We zetten in op maximering van huurprijzen bij nieuwe verhuur.
- Woningbouw mag nooit ten koste gaan van bomen en waardevolle natuur. Wij kappen geen bomen om woningbouw mogelijk te maken. Nieuwe woningen realiseren we bij voorkeur binnen bestaande kernen als dat kan met behoud van de groene ruimte, en daarbuiten op uitgestrekte monocultuurpercelen die weinig biodiversiteit en nauwelijks natuurwaarde hebben. Bij iedere nieuwe ontwikkeling worden groene verbindingen en ecologische zones geïntegreerd, zodat mensen en natuur in samenhang kunnen floreren. Zo creëren we ruimte voor nieuwe woningen én geven we tegelijk een deel van het land terug aan de natuur.

- Bij het toewijzen en ontwikkelen van woningbouw geven we prioriteit aan mensen met cruciale beroepen zoals zorgverleners, onderwijzers en hulpverleners. Dit is essentieel voor de leefbaarheid van jong en oud in de kernen.
- We zetten sterk in op het bouwen van starterswoningen voor jongvolwassen en op mogelijkheden om door te stromen voor ouderen.
- LochemGroen! zet in op natuurinclusief bouwen: groen op gevels en daken, *biobased* materialen en een puntensysteem voor natuurinclusief bouwen bij nieuwbouw en verbouwingen.
- We stimuleren verduurzaming en vergroening van bestaande huizen, met extra aandacht voor diegenen die de kosten hiervoor niet zelf kunnen dragen. Met de woningbouwverenigingen maken we afspraken om dit ook bij huurwoningen mogelijk te maken. Hierbij is LochemEnergie een belangrijke partner.
- LochemGroen! denkt verder dan de oplossingen van gisteren. Nieuwe woonvormen bieden veel kansen om de verbinding tussen inwoners te versterken en het woningaanbod te vergroten. Daarom bevorderen we knarrenhofjes, samenwonen van jong en oud, werken we het door LochemGroen! ingevoerde beleid van woningsplitsen verder uit en zorgen we voor kamers voor jongeren in bijvoorbeeld Eefde, Epse en Lochem Stad. We stimuleren initiatieven zoals samenin1huis en Duo-wonen, waarbij een jongere woonruimte huurt van een oudere en helpt met taken.
- Leegstand in tijden van woningtekort is onaanvaardbaar. Daarom pakken we de leegstand aan. Winkelpanden en woonhuizen die leeg staan gaan we actief herbestemmen voor woningen of winkels. Een boete op langdurige leegstand van woningen en bedrijven stimuleert snelle herbestemming. Woningen kunnen worden opgetopt en leegstaande etages boven winkels kunnen worden herbestemd tot woonruimte.
- Levendige kernen vragen om diversiteit in winkels en horeca. LochemGroen! wil samen met ondernemers werken aan meer vitaliteit, mét aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte: minder beeldvervuiling door reclameborden en spandoeken in de winkelstraat.

1.2 Alle kernen veilig verbonden en bereikbaar

LochemGroen! vindt verbinding belangrijker dan efficiëntie en samenhang belangrijker dan snelheid. Snelheid is geen streven op zich, bereikbaarheid voor iedereen wel. De verbinding tussen stad en dorpen vraagt om een veilige, duurzame infrastructuur. LochemGroen! stimuleert inwoners om met de fiets, bus of trein te reizen en investeert daarom in fietsinfrastructuur en openbaar vervoer in plaats van in asfalt.

Onze maatregelen:

- Aanpak van gevaarlijke kruisingen en verbetering van fietspaden.
- Goed, toegankelijk en betaalbaar openbaar vervoer tussen alle kernen, met aandacht voor minima en verbindingen naar station Lochem, Zutphen en Deventer. Bushaltes worden volledig toegankelijk. Bij bushaltes in het buitengebied wordt gezorgd voor een aanlooproute om te voorkomen dat busreizigers over de provinciale weg moeten lopen.

- Om fietsgebruik te stimuleren, zorgen we voor meer fietswerkplaatsen en bevorderen we reparatie met gebruikte materialen. We doen dit samen met mensen die wat steun kunnen gebruiken bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt.
- De rondweg en het stadsverkeer in Lochem worden herzien, met meer eenrichtingsverkeer waar nodig.
- In de dorpen streven we naar 30 km/uur. De provinciale weg Barchem-Borculo wordt 60 km/uur om veiligheid, natuur en leefomgeving te beschermen.
- Fietsers en voetgangers krijgen voorrang en auto's zijn te gast in dorp en stad.
- Zandwegen worden onderhouden en waar mogelijk teruggebracht voor cultuurhistorie en natuur.
- Wanneer de combinatie bomenlaan en auto's tot gevaarlijke situaties leidt, wordt de snelheid aangepast. Handen af van de bomen.
- We onderzoeken de mogelijkheid om wegen in het buitengebied in de nachtelijke uren af te sluiten voor rust voor mens, dier en natuur.
- We zetten in op een zo milieuvriendelijk mogelijke inzet van strooizout en stimuleren onderzoek naar alternatieven.
- Er komen meer openbare oplaadpunten voor elektrische voertuigen.
- We verbeteren de veiligheid en toegankelijkheid rondom station Lochem. Er komt een onderzoek naar herbestemming van het stationsgebouw, met maatschappelijke of culturele functies.
- Nieuwe parkeerplaatsen leggen we ecologisch aan, bestaande parkeerhavens gaan we kritisch renoveren. Er komen extra parkeerplekken rondom de stad Lochem, geclusterd en altijd groen aangekleed. Zo blijft de kern zoveel mogelijk autovrij en aantrekkelijk voor voetgangers en fietsers.

2. Biodiversiteit, landschap en klimaat

Een gifvrije, soortenrijke omgeving met schone lucht, schoon water en een vruchtbare bodem. Het kán en het moet: voor de gezondheid van de huidige inwoners en die van de generaties na ons. Bij grote beslissingen over het Lochemse landschap tellen de belangen van álle inwoners mee. Wij willen dat de generaties na ons kunnen leven in een veerkrachtigere en schonere gemeente die de uitdagingen van klimaatverandering kan opvangen. Met een nog grotere verscheidenheid aan planten, dieren en ecosystemen in een uniek cultuurinclusief natuurlandschap.

2.1 Biodiversiteit

Soortenrijkdom is van levensbelang. Hoe diverser de natuur, hoe beter die bestand is tegen veranderingen en hoe groter het herstellend vermogen. Elk organisme - plant, dier of micro-organisme - speelt een unieke rol in een ecosysteem en ondersteunt op zijn eigen manier al het andere leven. Wij mensen zijn onlosmakelijk verbonden met de natuur en afhankelijk van gezonde ecosystemen voor ons voedsel, schoon water, schone lucht en materialen. Het beschermen van biodiversiteit is dus niets minder dan het veiligstellen van ons eigen voortbestaan.

Onze maatregelen:

- Wij geven rechten aan de natuur. Door als gemeente natuurgebieden te erkennen als entiteiten met eigen rechten, dragen we bij aan een betere bescherming van en een dieper respect voor de natuur.
- LochemGroen! investeert in natuureducatie voor inwoners, boeren en ondernemers en het vergroten van bewustzijn over het verband tussen een gezonde bodem, gezonde lucht, gezonde planten en dieren en gezonde mensen.
- We stimuleren burgerinitiatieven voor natuur, biodiversiteit en lokale voedselproductie met financiering en expertise.
- We vergroenen wijken, parkeerplaatsen en bermen en versterken de biodiversiteit in stad én dorpen. Bij alle plannen wordt de invloed op het ecosysteem expliciet betrokken en beoordeeld. Daarom stellen we een gemeentelijk ecooloog (minimaal 1 fte) aan die de ecologische impact toetst.
- Al het openbaar groen wordt natuurinclusief beheerd: dat wil zeggen met een strikt ecologisch maaibeleid, uitsluitend biologische zadenmengsels en zonder gif. Bij herinrichting of groenprojecten gebruiken we alleen inheemse planten, voor een robuuster ecosysteem.
- Bij vergroening kiezen we voor de praktische aanpak met de 3-30-300 regel: overal uitzicht op 3 bomen; in elke buurt is minimaal 30% van het grondoppervlak bedekt met boomkronen; en iedereen heeft binnen 300 meter wandelafstand toegang tot hoogwaardig openbaar groen. Het effect van deze aanpak is wetenschappelijk bewezen, en LochemGroen! voert deze aanpak in alle wijken in.
- Hagen, bomen, waterlopen en wilde bloemen versterken de biodiversiteit en klimaatbestendigheid. Boeren die willen omschakelen krijgen hier financiële steun voor.
- We nemen Maai Minder als uitgangspunt en maken met een maaikalender inzichtelijk wanneer bermen worden gemaaid. We vergroten de soortenrijkdom van al het gemeentegroen en maaien minder vaak. Er zit leven en schoonheid in natuur die met rust wordt gelaten.
- Alle schoolpleinen in de gemeente Lochem worden natuurinclusief. We helpen scholen bij het vergroenen van hun pleinen, in samenwerking met de scholen, leerlingen, en omwonenden.
- We stimuleren we de vergroening van particuliere tuinen en bedrijventerreinen, in lijn met de aansluiting bij stichting Steenbreek.
- Alle speeltuinen in de gemeente Lochem krijgen in samenspraak met de gebruikers een groene make-over: ze worden natuurlijker ingericht.
- We versterken de subsidies voor het aanplanten van heggen en natuurlijke afscheidingen. We creëren een overzichtelijk informatiepunt voor alle subsidies voor inwoners, bedrijven en boeren.
- Waar mogelijk vervangen we prikkeldraad door heggen en houtwallen. Zo verfraaien we het landschap, vergroten we de biodiversiteit en bieden we voedsel en schuilplaatsen voor insecten en vogels.

2.2 Energie en klimaat

LochemGroen! wil dat de gemeente Lochem energieneutraal is in 2035 en klimaatneutraal in 2040. Wij pakken dit ambitieus aan met een mix van besparing, lokale energieopwekking, duurzame mobiliteit en gedragsverandering. Onze aanpak is integraal: elk bedrijf en elke woning, school en openbare ruimte draagt bij aan een schonere, leefbare gemeente. Met onze voorstellen maken we van gemeente Lochem een gemeente die de klimaatcrisis actief tegengaat, onze afhankelijkheid van buitenaf vermindert en een gezonde, duurzame toekomst creëert voor inwoners en natuur.

Onze maatregelen:

- Collectieve verduurzaming van woningen door middel van isolatie, HR++ glas, warmtepompen en zonneboilers. Wij leggen de prioriteit bij sociale woningen en oudere woningen met hoge energielasten. Energiecoaches helpen inwoners, en wie extra hulp nodig heeft kan gebruik maken van omruilacties voor apparaten en een noodfonds. LochemEnergie is een belangrijke partner.
- In alle gemeentelijke plannen houden we rekening met de extremen in het weer; droogte, hitte, wateroverlast en overstromingen. Om onze gemeente weerbaarder te maken tegen deze extremen zet LochemGroen! volop in op meer bomen, groene daken, wadi's en bufferzones. Die spelen een essentiële rol in hittebestrijding, het opvangen van een teveel aan water en het vasthouden van water voor droge perioden.
- Wij zetten ons in voor natuur- en klimaatonderwijs op alle basisscholen en middelbare scholen. Daarin is er ook aandacht voor duurzame voeding en lokale landbouw.
- We koppelen klimaatmaatregelen aan projecten die al gepland staan. Door intensief samen te werken met LochemEnergie, inwoners, scholen en ondernemers verbinden wij losse klimaatmaatregelen en -initiatieven tot één grote lappendeken. Een centraal klimaatloket ondersteunt iedereen die wil bijdragen aan het besparen en lokaal opwekken van energie.
- We stimuleren het lokaal opwekken van stroom volgens de Zonneladder via Zon op dak, niet op natuurgrond. We voorkomen netcongestie met slimme opslagsystemen.
- Kleinschalige zonnevelden komen alleen op weilanden die nagenoeg geen natuurwaarde hebben omdat er maar één soort gras groeit, of als schaduw dak boven groente- en fruitteelt met semitransparante panelen. Maximaal 40% van de oppervlakte is voor panelen en 60% voor natuurontwikkeling. Net als windmolens moeten zonnepanelen na 30 jaar gesloopt en gerecycled worden en dat moet geborgd worden door verplichte afdracht in een fonds.
- LochemGroen! steunt de komst van drie windmolens bij Exel als stap naar een eerlijke en onafhankelijke energietoekomst. Deze drie windmolens kunnen bijna de helft van het totale elektriciteitsgebruik in de gehele gemeente Lochem gaan leveren. We willen niet afhankelijk blijven van energie van buitenaf - de afgelopen jaren is gebleken hoe kwetsbaar dat maakt. Windenergie helpt ons de energietransitie te versnellen en tegelijkertijd lokaal te verduurzamen.

- De windmolens in Exel worden zorgvuldig ingepast in het landschap en dragen bij aan natuurontwikkeling in de directe omgeving. Onder de molens komt een vergroeningszone waar bijen, hommels en andere insecten gedijen, zodat vogels zoals de wespandief lager vliegen. De molens krijgen moderne vogel- en slagschaduwdetectie en worden stilgezet als er risico's zijn voor dieren of overlast voor omwonenden. Ze blijven maximaal 30 jaar staan, zijn goed recyclebaar en vrij van giftige coatings. Omwonenden profiteren bovendien financieel van de opgewekte energie.
- Verlichting van winkels, kantoren en industrieterreinen gaat uit tussen 23:00 en 07:00 uur, of zoveel eerder als mogelijk is. Bij vervanging van straatverlichting kiezen we voor milieuvriendelijke, nachtfaua-vriendelijke oplossingen.
- In de wintermaanden blijven alle deuren van winkels in gemeente Lochem dicht om energie te besparen. Winkels open, maar deuren dicht.
- Terrasverwarmers worden vervangen door duurzamere alternatieven zoals dekens of verwarmde kussen.
- LochemGroen! zet ook in op digitale energiebesparing: wij ontmoedigen onzinnig gebruik van energieverblindende AI en stellen voor de gemeentelijke organisatie het gebruik van software met open standaarden verplicht. Deze software is milieuvriendelijker en veiliger en maakt ons minder afhankelijk van (Amerikaanse) Big Tech-bedrijven.
- Er komen geen datacenters of kerncentrales in de gemeente Lochem.
- We maken recycling aantrekkelijk door de milieustraten van Circulus meer toegankelijk te maken: containers voor de gratis stromen worden bereikbaar zonder op de weegbrug te moeten, en alle in potentie herbruikbare materialen (zoals gips) worden gescheiden ingezameld.

2.3 Een uniek landschap met verleden en toekomst

Het Lochemse landschap is mooi, maar staat onder druk en er is al veel verloren gegaan . De gevolgen van klimaatverandering zijn merkbaar in onze gemeente: verdroging, weersextremen en verlies van biodiversiteit. LochemGroen! wil het landschap van de toekomst vormgeven met de cultuurhistorie als inspiratie. Daarbij zijn de uitgangspunten het vergroten van de biodiversiteit, het verbeteren van de waterkwaliteit en het herstellen en behouden van een mooi, afwisselend landschap met een uniek lokaal karakter.

Onze maatregelen:

- LochemGroen! zet in op landschapsbeheer met aandacht voor zichtlijnen en ruimtelijke samenhang, op basis van streekeigen eigenschappen. We versterken wat uniek is, herstellen wat verloren is gegaan en verbeteren waar het kan.
- We bevorderen duurzaam, groen, cultuurhistorisch toerisme.
- Wij behouden monumenten, landgoederen en karakteristieke dorpsgezichten.
- We ondersteunen lokale musea, cultuurmakers en erfgoedinitiatieven.
- Overmatige en verstorende verlichting in het buitengebied wordt teruggedrongen en gaat 's nachts uit. Bijvoorbeeld rondom recreatieparken en op bedrijfs- of particuliere terreinen. Donkerte 's nachts is de norm, zeker in het buitengebied.

- Er komt een strenger reclamebeleid voor neonverlichting en verlichte displays, waarbij veel scherper wordt gelet op energiebesparing en donkerte.
- We willen geen grote reclameborden zoals langs de A1 bij Epse.
- We verbieden fossiele reclame in de openbare ruimte.
- LochemGroen! wil dat onze gemeente actief bijdraagt aan een gezonde leefstijl voor kinderen. We zetten in op gezonde voeding, meer beweging en bewustwording van ouders en kinderen om overgewicht te voorkomen. Daarnaast pleiten we voor het beperken van ongezonde verleidingen: er komt een verbod op fastfoodreclames in abri's.

2.4 Een gezonde landbouw in het Achterhoekse landschap

LochemGroen! investeert in een landbouw waarin natuur, burger en boer samen floreren. De landbouw van de toekomst is biologisch, natuurinclusief en regeneratief. Daarin produceren boeren gezond, lokaal voedsel terwijl zij de bodem beschermen, zorgen voor biodiversiteit, het landschap verfraaien en de gemeente klimaatbestendig maken. Bestaande voorbeelden laten al zien dat dit kan, maar in de gemeente Lochem is het aandeel biologische landbouw momenteel zeer laag: het Europese streefdoel is 25%, het landelijke 15%, maar wij zitten nog onder de 5%. Daarom nemen wij het voortouw en investeren we actief in de voedseltransitie, zodat Lochem koploper wordt in biologische, natuurinclusieve landbouw. Meer boeren, minder vee en minder gif: dat is ons uitgangspunt. LochemGroen! is daarmee dé politieke partij voor de boeren van de toekomst.

Onze maatregelen:

- Wij zetten een substantieel bedrag uit de gemeentelijke reserve in voor de transitie naar biologische, natuurinclusieve, regeneratieve landbouw. Met advies, subsidies en begeleiding op maat stimuleren we omschakeling naar gezonde, kleinschalige landbouw.
- Wij zetten in op een landbouw zonder gif. We verminderen het gebruik van bestrijdingsmiddelen zoals glyfosaat actief. We voeren direct bufferzones in rond natuur en woningen en houden streng toezicht zolang er nog bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. We volgen de gemeentelijke handleiding van Urgenda als leidraad voor regulering en handhaving van landbouwgif.
- Gemeente Lochem spreekt zich uit tegen de teelt en inkoop van genetisch gemodificeerde gewassen, zoals gentechsoja en -maïs, om de biodiversiteit en de gezondheid van de bodem te beschermen.
- We zetten actief in op voorlichting voor inwoners, boeren en scholen over de voordelen van gifvrije landbouw, gezonde bodem, lokaal voedsel en biodiversiteit.
- Gemeente Lochem sluit zich aan bij de biostad Zutphen. Lochem wordt de eerste agrarische gemeente die ook bio-gemeente wordt, met nadruk op lokaal geproduceerd plantaardig voedsel. De gemeente geeft daarbij zelf het goede voorbeeld: alle gemeentelijke inkopen en aanbestedingen zijn biologisch, lokaal en bij voorkeur plantaardig.
- De intensieve veehouderij en biogas uit mest verdwijnen uit de gemeente.

- 398 • Niet-biologische snijbloemen- en bloembollenteelt worden direct verboden, met
399 tijdelijke bufferzones tot het zover is.

400 2.5 Water

- 401
- 402 • LochemGroen! ondersteunt alle initiatieven om beter om te gaan met water.
403 Water en bodem worden leidend bij ruimtelijke planning en woningbouw. Waar
404 mogelijk krijgen beken weer een natuurlijke loop, wordt de grondwaterspiegel
405 verhoogd en stimuleren we de aanleg van drasplassen.
- 406 • In de dorpen zorgen we voor waterbuffering door regenwater op te vangen in
407 groenstroken en wadi's. Zo bestrijden we de droogte door water langer vast te
408 houden en het grondwatersysteem te versterken. Hittestress pakken we aan door
409 bomen aan te planten (schaduwwerking), meer groene ontmoetings- en
410 speelplekken te creëren en in versteende gebieden pleinen te vergroenen met meer
411 plantvakken en open tegels. Dit alles doen we met een scherp oog voor de
412 biodiversiteit en natuurinclusiviteit.
- 413 • We stoppen watervervuiling door industrie, landbouw en particulieren en zorgen
414 dat het water van de Berkel veilig en drinkbaar is. Initiatieven zoals Drinkable
415 Rivers ondersteunen wij actief.
- 416 • We bestrijden verdroging in samenwerking met waterschap en boeren, door
417 zoveel mogelijk water vast te houden.
- 418 • Kruidenrijk grasland hoeft veel minder besproeid en bemest te worden, daarom
419 verbieden we het beregenen van grasland met oppervlakte- en/of grondwater. Het
420 onttrekken van grondwater ten behoeve van raaigras-monoculturen voor de
421 veehouderij is wat LochemGroen! betreft onacceptabel. We kiezen voor
422 overleven van onze beuken en natuurgebieden boven de productie van zuivel voor
423 de export.

424 2.6 Bomen

- 425
- 426 • We geven ruimte aan voedselbossen en gemeenschappelijke parken en tuinen.
- 427 • Bomen zijn essentiële erfstukken in onze dorpen, in de stad en in het Lochemse
428 landschap. We beschermen bestaande bomen streng en markeren kapaanvragen
429 zichtbaar. We maken inwoners actief bewust van het belang van bomen, zodat het
430 beschermen van bomende grondhouding wordt en kappen de uitzondering.
- 431 • Wanneer kap onvermijdelijk is, wordt een herplantplicht opgelegd (en
432 gecontroleerd) die in verhouding staat tot de omvang van de te kappen
433 boom/bomen. Bij aanplant van nieuwe bomen worden inheemse
434 klimaatbestendige soorten geselecteerd, wordt standaard bodemverbetering en
435 zorg voor de nieuwe aanplant verplicht, en daar wordt op gehandhaafd.
- 436 • Laanbomen zijn het groene fundament van onze straten, dorpen en landschappen.
437 Ze bieden schaduw en verkoeling, zuiveren de lucht, zorgen voor biodiversiteit en
438 dragen bij aan het welzijn van mensen en dieren. LochemGroen! versterkt het
439 laanbomenbeleid en breidt het uit: bestaande bomen worden beter beschermd, bij
440 het snoeien en kappen gelden strenge regels, en bij nieuwbouw en herinrichting

441 planten we extra laanbomen. Zo behouden en vergroten we de waarde van deze
442 levende erfstukken voor huidige en toekomstige generaties.

443 2.7 Dieren

444
445 LochemGroen! kijkt verder dan alleen de belangen van de mens en wil een einde aan
446 dierenleed. Elk dier moet naar zijn of haar aard kunnen leven. Dus geen uitbuiting van
447 dieren voor winst op Lochemse gemeentegrond. Er komen regels die ervoor zorgen dat
448 alle dieren naar buiten kunnen en we stimuleren de aanplant van bomen en bouw van
449 schuilstallen die dienen als beschutting voor de dieren.

- 450
- 451 • Er komt een Wethouder Dierenwelzijn die de belangen van de dieren behartigt en
452 de gemeente stelt een Dierennota op. Er komt meer ruimte voor dieren in het wild
453 (vogels, reeën, hazen, vossen, dassen, insecten, etc.). Zij hebben recht op
454 veiligheid, bewegingsvrijheid, voedsel, schuil- en broedplekken en water. Bij
455 beleid en inrichting van de gemeente wordt hun leefruimte actief versterkt.
 - 456 • Voor het maaien wordt er eerst gecontroleerd op de aanwezigheid van (jonge)
457 dieren op het land.
 - 458 • Jagen op gemeentegrond wordt verboden. Illegale jacht en stroperij wordt
459 strenger aangepakt. Hobbyjacht of plezierjacht wordt verboden, ook op
460 particuliere grond.
 - 461 • Er komen gemeentelijke voorzieningen voor opvang en bescherming van (wilde)
462 dieren.
 - 463 • De gemeente geeft voorlichting over het natuurlijke gedrag en de behoeften van
464 dieren.
 - 465 • De gemeente spant zich maximaal in om stalbranden tegen te gaan. Bij
466 vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt hier extra aandacht aan
467 besteed.
 - 468 • Kuddedieren staan samen in de wei; beschutting voor weidedieren wordt
469 verplicht.
 - 470 • Alle kinderboerderijen in de gemeente Lochem moeten gaan voldoen aan het
471 keurmerk 'Diervriendelijke kinderboerderijen'.
 - 472 • LochemGroen! wil dat bladkorven egelveilig worden gemaakt. Egels gebruiken
473 bladkorven als schuilplek, wat gevaarlijk kan zijn wanneer de korven worden
474 geleegd. We passen de bladkorven aan en informeren inwoners hierover.
 - 475 • We verbieden het gebruik van gif tegen de eikenprocessierups en zetten in op
476 bestrijding via natuurlijk vijanden. Ecologische verbetering brengt de balans terug
477 waardoor de overlast verdwijnt.
 - 478 • LochemGroen! ondersteunt lokale dierenopvangorganisaties, zoals de
479 Wildopvang, Roofvogelopvang, sanctuaries en kattenopvang. We stimuleren
480 samenwerking en kennisuitwisseling om de zorg voor kwetsbare dieren te
481 verbeteren en inwoners te ondersteunen bij vragen over dierenwelzijn.
 - 482 • We leggen waar nodig flora- en faunapassages aan, bijvoorbeeld over de
483 Goorsebrug in Lochem voor een verbinding tussen het noordelijke en zuidelijk
484 deel van de gemeente.

- Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moeten verbindingen tussen natuurgebieden gegarandeerd zijn, zodat flora en fauna kunnen migreren.

2.8 Schoner, rustiger en natuurlijker

- We stimuleren het afvalruimen door inwoners en de gemeente ruimt zelf zwerfafval op voordat er gemaaid wordt in bermen. We stimuleren ondernemers om hier aan deel te nemen en het goede voorbeeld te geven. Er komt een verbod op het buitenshuis oplaten van ballonnen en strooien van confetti.
- Als uit onderzoek blijkt dat nascheiding van afval minder energie kost en meer bruikbare grondstoffen oplevert, kiezen wij voor afschaffen van het Diftar- (gedifferentieerde tarieven) systeem.
- Gemeente Lochem omarmt de hark. Bladblazers verdwijnen uit de gemeente door goede voorlichting over de schadelijke gevolgen. Bladeren blijven liggen op alle daarvoor geschikte groenstroken, omdat dat goed is voor het bodemleven, egels en vogels.
- We geven geen vergunningen voor activiteiten in natuurgebieden die buitensporige verstoring veroorzaken voor dier en natuur, zoals auto- en motorcross.
- We gaan de verdozing in het landschap door grote bedrijfspanden, schuren en loodsen tegen.
- Lochem zet actief in op duisternis, zowel in het buitengebied als in de kernen. Alleen verlichting waar dat echt nodig is, en dan goed afgeschermd en gericht, met bewegingsmelders en/of het inzetten van slimme apps, en in de juiste kleur. Zodat mensen en nachtdieren er zo min mogelijk last van hebben.
- Dieren en mensen moeten een jaarwisseling kunnen doormaken zonder gezondheidsschade. De gemeente Lochem is al vuurwerkvrij. Een volgende stap is een verbod op carbidschieten door het aantal en de omvang van vergunningen af te bouwen en duurzamere alternatieven te stimuleren.
- LochemGroen! verzet zich tegen Vliegveld Lelystad, waar ook onze inwoners last van zullen krijgen.

3. Een levendige gemeente met sterke voorzieningen

LochemGroen! stopt de leegloop van voorzieningen. Wijkcentra, bibliotheken, scholen en sportvelden zijn de verbindingsplekken van de gemeente. Een verbonden gemeenschap is een veiligere en socialere gemeenschap. Onze gemeente moet aantrekkelijk zijn voor jong en oud. Vitaliteit en welzijn staan centraal. Wij zetten in op preventie en voorlichting: er komt meer aandacht voor het verband tussen een gezonde leefomgeving en mentaal welzijn.

Gemeente Lochem vergrijst sneller dan gemiddeld, en dat vraagt om nieuwe vormen van wonen en zorg. LochemGroen! investeert in woon-zorgvoorzieningen voor inwoners in hun eigen woonplaats, met aandacht voor eigen regie en menselijkheid. Niet het ideaal van “zo lang mogelijk thuis blijven wonen” moet leidend zijn, maar de kwaliteit van

leven. De zorg staat onder grote druk: nu al werkt één op de zeven mensen in de zorg, in 2060 zou dat één op de drie moeten zijn om de huidige zorg vol te houden. Dat is niet haalbaar. Daarom kiezen we voor moedige en realistische oplossingen.

3.1 Welzijn voor jong en oud

Onze maatregelen:

- Onderwijs is voor iedereen letterlijk en figuurlijk dichtbij en bereikbaar. We zetten in op behoud van dorpsscholen. Mocht een school in een kleine kern dreigen te verdwijnen dan bemiddelt de gemeente in een samenwerking waardoor deze behouden kan worden.
- We bieden ruimte aan verschillende reguliere schooltypen en alternatieve vormen van onderwijs, zoals onderwijs op de zorgboerderij en praktijkleren, zowel voor kinderen als volwassenen.
- LochemGroen! wil uitdagende plekken en activiteiten voor jongeren stimuleren, zoals projecten van Stichting Welzijn Lochem (SWL), ook in de late avonden.
- Fondsen zoals Tegemoetkoming Schoolkosten en Stichting Leergeld blijven beschikbaar. Wij stimuleren sport, cultuur, taalontwikkeling en vroegschoolse educatie. We willen een open-einde-regeling, want geen kind mag buiten de boot vallen.
- Er komt meer ruimte voor jongeren in de vorm van bijvoorbeeld boulderblokken, skateparken of andere stimulerende, duurzame voorzieningen met een groene inrichting.
- We ondersteunen en stimuleren vrijwilligersclubs en sociale initiatieven zoals wandel- en natuurclubs, sociale ondernemingen en lokale voedselinitiatieven voor een gezonde levensstijl.
- Wij steunen Stichting Welzijn Lochem en haar vrijwilligersprogramma.
- We voeren pro-actiever beleid om te zorgen dat de mogelijkheden voor minima bekend zijn bij de doelgroep. Minima krijgen automatisch recht op de gemeentepolis, minimapas, compensatie Wmo-eigen bijdrage en gedeeltelijke dekking van het eigen risico voor zorg. We stimuleren samenwerking met zorgaanbieders zodat er vrije keuze van zorg is.
- We investeren in vroegtijdige en toegankelijke ondersteuning en respijtzorg om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen.
- Gemeente Lochem wordt een rook- en vapevrije gemeente. We streven ernaar dat scholen, sport- en cultuurinstellingen, winkelstraten en terrassen rook- en vapevrij worden. Zo creëren we een gezonde leefomgeving voor jongeren en andere inwoners. Daarnaast zetten we in op duidelijke voorlichting over de risico's van roken, vaperen en alcoholgebruik, met speciale aandacht voor preventie onder jongeren.

3.1 Sport en Cultuur voor verbinding en inspiratie

Sport verbindt en is gezond. Kunst verbindt, vermaakt, ontregelt en verrijkt. LochemGroen! zet zich in voor de amateursporten en kunsten en voor de professionals die hun vakmanschap kunnen overdragen. LochemGroen! ziet sport en cultuur als ontwikkel- en bindmiddel binnen de gemeenschap en als motor voor creativiteit en ontmoeting.

Onze maatregelen:

- Sport is jarenlang niet geprioriteerd en nauwelijks gefaciliteerd in de gemeente Lochem. LochemGroen! brengt daar verandering in investeert fors in duurzame sportaccommodaties en sportverenigingen.
- LochemGroen! stimuleert sport en recreatie in de buitenlucht. Bewegen in de natuur verbindt mensen met hun omgeving en draagt bij aan gezondheid en welzijn. Tegelijkertijd moeten we zorgvuldig omgaan met de natuur waarin dat gebeurt. Mountainbikeroutes zijn welkom - maar niet door kwetsbare natuur, bos en houtopstanden die deel uitmaken van het Gelders Natuur Netwerk (GNN). Deze gebieden zijn bedoeld voor rust, biodiversiteit en het herstel van ecosystemen. LochemGroen! pleit daarom voor een goede balans tussen recreatie en natuurbescherming. Nieuwe routes horen buiten de meest waardevolle natuur te blijven. Waar mogelijk kiezen we voor alternatieven, zoals groene bikeparken of gravelroutes over bestaande wegen. Zo maken we ruimte voor sport én beschermen we de natuur die wij nodig hebben en die ons allemaal hard nodig heeft.
- We ontwikkelen ontmoetingsplekken voor alle leeftijden, zoals sportparken, skateparken en speeltuinen.
- LochemGroen! geeft brede steun aan culturele programma's in de dorpshuizen in de kernen. We creëren ruimte voor 'makers', we betrekken o.a. jongeren actief bij cultuur en stimuleren nieuwe culturele initiatieven.
- Culturele instellingen, makers, festivals en podia krijgen onze steun.
- Graffiti en straatkunst kan schitterend zijn. Daarom creëren we daar legale plekken voor.

4. Een eerlijk, betrokken en luisterend bestuur

Bewoners willen meedenken én meebeslissen en hebben ook heel vaak goede ideeën. Wij geloven in een open, democratische gemeente en zien het als plicht van het gemeentebestuur om actief in te spelen op goede ideeën uit de samenleving. Wij willen een gemeente waarin mét in plaats van óver mensen wordt gepraat. Een gemeente die toegankelijk en transparant is en haar burgers benadert en behandelt vanuit vertrouwen. Soms nemen gemeenten het initiatief, vaker nog komt dat van ondernemers en burgers. LochemGroen! wil ervoor zorgen al deze partijen elkaar versterken: bij nieuwe initiatieven vanuit de gemeente moet goed worden gekeken naar bestaande initiatieven

bij inwoners op hetzelfde terrein. En ook wanneer het gemeentebestuur zelf geen plan heeft op een bepaald gebied, krijgen burgerinitiatieven op dat onderwerp kansen.

4.1 Inwoners denken en beslissen mee

- We zorgen ervoor dat de gemeente actief op zoek gaat naar de ‘stille stemmen’. Inwoners die zich niet uit zichzelf laten horen, maar wel een mening hebben en mee willen denken en beslissen.
- We intensiveren de samenwerking tussen gemeente en inwoners, vanuit vertrouwen in de ervaring en expertise van alle inwoners. Met extra inspanning voor het informeren in de eerste fase van een project, zodat inwoners op tijd op de hoogte worden gebracht en bij het project worden betrokken.
- We bevorderen transparante besluitvorming en het terugkoppelen van de argumenten achter gemaakte besluiten. Bestuurlijke moed betekent ook aangeven dat beslissingen in het algemeen belang zijn genomen en dat dus per definitie niet iedereen blij kan zijn met elke uitkomst.
- LochemGroen! wil vooruit. Met gezonde reserves en een lage OZB heeft Lochem ruimte om te investeren. We gebruiken een deel van onze reserves voor eenmalige projecten en zorgen met een eerlijke OZB-bijdrage voor structurele plannen. Zo blijft Lochem financieel sterk én toekomstgericht.

4.2 Inclusief naoberschap

Iedereen hoort erbij. Diversiteit is een krachtbron, geen splijtzwam. LochemGroen! heeft diversiteit als uitgangspunt: niemand is hetzelfde, iedereen is uniek. Mensen verschillen, maar vinden elkaar ook in gezamenlijke idealen. Nieuwe Lochemers, waar ze ook vandaan komen, zijn waardevolle nieuwe burens, vrienden, ondernemers, initiatiefnemers en collega's.

- LochemGroen! zet zich in voor erkenning en zichtbaarheid van alle inwoners, ongeacht afkomst, leeftijd, gender, geaardheid of achtergrond. We willen dat de gemeente structureel samenwerkt met omwonenden, vrijwilligers en organisaties om een goede balans te houden tussen draagvlak, veiligheid en integratie.
- We creëren ruimte voor nieuwe inwoners om actief deel te nemen aan het gemeenschapsleven en de lokale besluitvorming, zoals in buurt- en speeltuinbesturen en dorpsraden.
- We stimuleren inclusief taalgebruik en beleid in communicatie en dienstverlening.
- LochemGroen! neemt brede participatie als richtlijn voor beleidsontwikkeling: niet alleen wie de weg naar het gemeentehuis al weet te vinden moet worden gehoord, we zoeken ook actief minder mondige mensen op.
- Statushouders en ontheemden zijn volwaardige inwoners en een kracht voor onze gemeenschap. LochemGroen! zorgt ervoor dat statushouders een stevig en positief startpunt krijgen in onze gemeente. Zij worden niet buitengesloten, maar actief begeleid bij taal, werk, opleiding, vrijwilligerswerk, sport en maatschappelijke participatie.

- Wij investeren in bij- en omscholing van statushouders, in samenwerking met lokale bedrijven, opleiders, onderwijsinstellingen en vrijwilligersorganisaties. Gemeentebestuur, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken samen om statushouders snel aan het werk te krijgen en de mogelijkheid te bieden hun talenten in te zetten en bij te dragen aan de lokale economie en samenleving.
- Ook voor ontheemden (zoals Oekraïense vluchtelingen) zet LochemGroen! in op menswaardige opvang en begeleiding, gericht op veiligheid, herstel en perspectief. Wie tijdelijk in Lochem verblijft, moet hier in waardigheid kunnen leven en bijdragen.
- LochemGroen! steunt het asielzoekerscentrum aan de Ampsenseweg. We zien dit als een plek waar veiligheid, menselijkheid en lokale betrokkenheid samenkomen. Het AZC is geen bedreiging, maar een kans om te laten zien dat Lochem een open en zorgzame gemeenschap is.
- Toegang tot onderwijs, vrijwilligerswerk, sport en werkbegeleiding is vanzelfsprekend, omdat we geloven in de kracht van mensen, ongeacht herkomst. Zo versterken we de samenleving én maken we gemeente Lochem sterker, inclusiever en toekomstbestendiger.

4.2 Een economie voor iedereen

De ‘economie’ op zichzelf heeft geen waarde, maar moet in dienst staan van een betere planeet en een betere samenleving. De vraag is dus niet: wat levert het ondernemers op, maar: wat levert het de samenleving op? Ook lokaal moeten we werken aan een economie die gericht is op menselijk en ecologisch welzijn. We willen van een oververhitte economie met krapte op de arbeidsmarkt toewerken naar een economie binnen ecologische en sociale grenzen en met oog voor dierenwelzijn. Dit betekent niet per se minder groei, maar wel verantwoorde groei.

Onze maatregelen:

- LochemGroen! kiest bewust voor een duurzame koers: bedrijven die schade toebrengen aan natuur of samenleving krijgen hier geen (extra) ruimte. Groei is alleen mogelijk voor ondernemingen die bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Bedrijven die willen verduurzamen kunnen op ondersteuning van de gemeente rekenen. Dat hoeft niet altijd in euro's, het kan ook hulp zijn bij het zoeken naar begeleiding of rijkssubsidies. De gemeente trekt bedrijven aan die de ambitie hebben de leefbaarheid voor de bewoners en de duurzaamheid voor de omgeving te vergroten. Willen bedrijven dat niet, dan ontmoedigen we vestiging in onze gemeente.
- Bedrijven die -ondanks aanmoedigingen daartoe- niet (voldoende) verduurzamen, hoeven niet op medewerking van de gemeente te rekenen. Voor fastfoodketens en slachthuizen is er in gemeente Lochem geen plek.
- Ook mensen met een kleine beurs moeten in welzijn kunnen leven. De duurzame economie maakt dit mogelijk: met deelauto's, kledingbeurzen, repaircafés en

- 700 gemeenschappelijke voorzieningen zoals een werkplaats, plus gratis
701 voedseltuinen.
- 702 • De gemeente Lochem leent zich als groene gemeente uitstekend voor recreatie en
703 toerisme. We ontvangen graag meer gasten, maar wel met passende aandacht voor
704 duurzame voorzieningen. We profileren Lochem als wandel- en fietsgemeente en
705 moedigen verantwoord gebruik van de groene omgeving aan.
 - 706 • Toeristen komen voor de natuur, de rust en het landschap. Ze zijn bereid te
707 betalen voor kwaliteit en duurzame, groene streekproducten. LochemGroen! zet
708 in op duurzaam ecologisch toerisme dat de eigenheid van de streek promoot.
 - 709 • Recreatie met een hoge milieubelasting faseren we uit. Er worden minder
710 vergunningen afgegeven voor rally's, auto- en motorcross en tractor-pulling.
- 711

712 **Actiepunten per kern**

713 **Almen**

- 714 • Dorpsplein vergroenen en een plan opstellen voor behoud en versterking van de
715 oude lindes.

716 **Epse**

- 717 • De entree van Epse een positieve impuls geven, zodat Epse nadrukkelijk wordt
718 omarmd als onderdeel van gemeente Lochem.
719 • Behoud van bestaande bedrijven en stimuleren van nieuwe bedrijvigheid,
720 bijvoorbeeld voor lokale voorzieningen zoals een supermarkt.

721 **Eefde**

- 722 • Groen traverseplein bij 't Hart creëren: open tegels als parkeerplek en een echt
723 park van het grasveld maken.
724 • Jaarlijkse kermis terugbrengen naar de sportvelden.
725 • Beweeg- en skatepark met groen omzoomde ontmoetingsplekken voor jong en
726 oud.
727 • Dorpshuis verder ontwikkelen als ontmoetingsplek en gezamenlijke werkplek
728 voor inwoners. Jongerenavonden organiseren in samenwerking met het dorpshuis.
729 • Fietsroute vanaf rotonde N348 doortrekken naar de stoplichten richting de nieuwe
730 brug.
731 • Eefse Beek op natuurlijke wijze herstellen.
732 • Bekendheid van wandelroutes vergroten, inclusief een Eefdes klompenpad.
733 • Hondenlosloopgebieden creëren.

734 **Gorssel**

- 736 • Invasieve soorten zoals Japanse duizendknoop actief bestrijden, samen met
737 bewoners.
738 • Realisatie van de nieuwe MFA op de Vullerschool-locatie steunen, met een sterke
739 nadruk op ontmoetingsfunctie, verkeersveiligheid en financiële borging van
740 exploitatie.
741 • Sporthal behouden als volwaardige, multifunctionele voorziening.
742 • Zwembad De Boskoele behouden en toekomstbestendig maken, inclusief
743 faciliteiten voor ouderen en mensen met gezondheidsklachten.
744 • De verbinding tussen dorp Gorssel en de uiterwaarden van de IJssel versterken.
745 We benutten deze prachtige overgang van dorp naar rivier actief voor
746 natuurbeleving en recreatie, met heldere handhavingsregels zodat kwetsbare
747 natuur wordt beschermd en toegankelijk blijft waar het kan.
748 • Het zandgat bij Gorssel moet zorgvuldig worden onderzocht op vervuiling door
749 slib. De gezondheid en natuurveiligheid moet gegarandeerd zijn. De gemeente

- 750 neemt hierbij een actieve regierol voor een duurzame toekomst voor
751 dit unieke gebied.
- 752 • Ondersteunen van noaberhulp, zorgcoöperaties en samenwerking tussen
753 professionals en vrijwilligers; ontmoeting, beweegtuinen en laagdrempelige
754 activiteiten stimuleren gezondheid en bestrijden eenzaamheid.
 - 755 • Profileren van Gorssel als kunstenaarsdorp: meer kunst- en cultuurinitiatieven,
756 uitbreiding van permanente kunst in de openbare ruimte, en samenwerking met
757 Museum MORE en de Gorsselse Kunstkring.
 - 758 • Duurzaam toerisme bevorderen door randparkeren, duidelijke routes en respect
759 voor natuurgebieden; erfgoed en dorpsbeeld blijven leidend bij nieuwe plannen.

760 Laren

- 761 • Behoud van groen en open karakter bij inbreiding; voorkomen dat nieuwbouw het
762 dorpsgroen vermindert, zoals bij eerdere bouwprojecten.
- 763 • Nieuwe school uitbreiden met een buitenruimte die rijk is aan groen, water en
764 klimmogelijkheden, zodat buitenlessen optimaal mogelijk zijn.

765 Lochem

- 766 • Nieuwstad stevig vergroenen en auto's gastvrij te gast laten zijn, met een
767 bruisende entree van de stadskern.
- 768 • Harde garanties van FrieslandCampina eisen voor veiligheid van inwoners, naar
769 aanleiding van incidenten in de regio.
- 770 • Koedijk en Dilleburg aanpakken voor veilige fietspaden en verkeersveiligheid.

771 Barchem & Zwiep

- 772 • Meer sociale huur- en betaalbare koopwoningen realiseren; geen vergunningen
773 meer voor villa's in kwetsbare natuurgebieden zoals het Barchemse bos.
- 774 • Groene en veilige speelplekken creëren, zoals een vernieuwde en vergroende
775 Heidehof-speeltuin in Barchem.

776 Harfsen

- 777 • De Buurtwinkel moet blijven en mag geen hogere huurprijs krijgen na
778 nieuwbouw. Er is hier ruimte voor wonen, bedrijvigheid én de buurtsupermarkt.
779 Samen met een woningcorporatie kan hier een sociaal en duurzaam meerlaags
780 wooncomplex worden gerealiseerd.
- 781 • Herontwikkeling Buitenlust: De gemeente pakt actief de regie om van het
782 leegstaande 'Buitenlust' een levendige plek te maken.
- 783 • Duurzame sporthal: Het extreem hoge energiegebruik van de sporthal moet snel
784 worden aangepakt. We willen een energiezuinige en toekomstbestendige
785 sportvoorziening die past bij de duurzaamheidsambities van gemeente Lochem.

- 786
- 787
- 788
- **Veilige fietsverbindingen:** De fietsroute naar Deventer langs de Lochemseweg is nu onveilig. LochemGroen! wil een veilig en afgescheiden fietspad en behoud van de busverbinding met Deventer als essentieel voor de leefbaarheid van Harfsen.